

1e Predikatie over Zondag 7, vraag 21, van de Heidelbergse Catechismus, gehouden door Ds. J.P. Paauwe op 26 mei 1940 te 's-Gravenhage*

Wij spreken, mijn zeer geachte toehoorders, over vraag 21 van onze catechismus:

“Wat is een waar geloof?”

Op deze vraag blijven de opstellers van de catechismus het antwoord vooral niet schuldig. De catechismus is een zeer belangrijk boekje. Reeds een predikant uit de 17e eeuw, Jodocus van Lodenstein, heeft gezegd: “Als we de catechismus niet al hadden, we zouden hem niet meer kunnen maken”. Zo was toen reeds de ware leer weg. Dat is begonnen na de jaren 1618-1619, toen op de synode van Dordrecht de gereformeerde godsdienst in zekere zin gestabiliseerd werd door het aannemen van de drie Formulieren van Enigheid als belijdenisschriften. Men is daarna gaan rusten.

Hier geldt alleen wat God in Zijn Woord en de Heilige Geest in ons hart getuigt, en zo wens ik te prediken, en ik hoop dat God het mij eeuwig onmogelijk gemaakt heeft om het anders te doen. En dan hoop ik dat ik moge spreken tot uw stichting, tot opbouw. En als het geloof er niet is, dat gij dan zult horen en uzelf met uw waangeloof zult laten neerwerpen. En dat zou uw behoudenis wezen, want “Wie in 't stof lag neergebogen, wordt door Hem weer opgericht” (Ps. 146:6 ber.). “God, Die helpt in nood” (Ps. 99:2 ber.), is de bijstand van al wat niet verder kan. Wanneer u nu als een gewonde aan de weg blijft liggen, als de gewonde in de bekende gelijkenis, dan komt er Eén en Hij neemt u op, en Hij doet alles aan u, en Hij geeft u de toezegging dat Hij voor alles zal zorgen. En dat hebben wij nodig: “Ik sta in voor alles”. Alleen dan kunnen wij loslaten. Zonder losgelaten te hebben geen vrijheid! Een mens die niet vrij is, is ook niet gelukkig. Maar eerst dan is men vrij als men losgelaten heeft, niets meer bezit, geen stoffelijk en geen geestelijk goed. Wie iets heeft, is straatarm. Wie niets heeft, is schatrijk. Verstaat u dat? “In God is al mijn heil, mijn eer” (Ps. 62:5 ber.) – dat is de belijdenis en het getuigenis van de Kerk van Jezus Christus.

Ik dacht vanmiddag: wat wij doorleefd hebben, is onnoemelijk zwaar geweest,** en dan nog voor de een veel zwaarder dan voor de ander, maar onder de dingen die wij erdoor geleerd kunnen hebben – ik weet niet of gij geleerd hebt – behoort ook dit:

* Het is niet bekend wat er gelezen en gezongen is.

** Gedoeld wordt op de oorlogsdagen van mei 1940.

loslaten. En als het alleen dat was, dan zouden wij alle reden hebben om met de profeet Jeremia te zeggen, niet alleen: "Het zijn de goedertierenheden des HEEREN, dat wij niet vernield zijn", maar ook: "dat Zijn barmhartigheden geen einde hebben" (Klaagl. 3:22). Het is zo schoon om wat geleerd te hebben.

Ik weet niet of u het zich nog herinnert, maar ik heb u dezer dagen erop gewezen dat er in Jesaja 26 staat: "Wanneer Uw gerichten op de aarde zijn, zo leren de inwoners der wereld gerechtigheid" (vs. 9). Dat u het meer of minder goed hebt, is niet van het hoogste belang, ook niet of u gezond zijt, ook niet dat u nog allerlei hebt van de aangenaamheden des levens, maar dit dat God in uw leven getreden is, en tot u, en in u, gezegd heeft: "Zie, hier ben Ik" (o.a. Jes. 65:1). Dat is het. Dan is ons leven opgenomen in Zijn leven, en ik hoop dat u weet wat dat betekent. God komt in en tot ons, en zegt: "Zie, hier ben Ik. Ik ben gekomen, niet om U te veroordelen, gelijk gij denkt, maar om u te behouden" (Joh. 3:17). Dat is onze levendmaking, of wilt u, onze wedergeboorte. (Ja, nu kom ik nog niet aan mijn onderwerp. Maar vindt u het erg dat ik de bespreking ervan nog even uitstel?) Want als God tot en in de mens gekomen is, dan komt zo'n mens tot God.

Nooit kwam hij tot God, nooit. Dat weten alle mensen die waarlijk gezocht hebben, die zich niet hebben kunnen behelpen met begrippen, maar gezocht hebben. Want wat is de ervaring van deze mensen? Zij hebben de hand uitgestoken en zij hebben gegrepen, gezocht en gebeden, geweend en geklaagd. En zij grepen altijd mis. De oorzaak? De oorzaak is dat zij naar God niet grepen, want zij kenden God niet. Zij hadden wel eens van Hem gelezen. Door het kennelijke Gods (Rom. 1:19) hadden zij enige indrukken van Hem. Door de algemene werking van de Heilige Geest verstonden zij misschien iets van het Evangelie, maar God Zelf kende de ziel niet. Zij moesten dus wel misgrijpen, en hebben ook misgegrepen. Zij kregen nooit houvast, en zij hadden niet de ervaring van de dichter van de 40e Psalm dat hij opgetrokken werd uit modderig slijk, en hem een nieuw lied in de mond werd gegeven (vs. 3-4). En dat weten alle mensen die ernstig gezocht hebben op hun wijze.

Maar als God nu in Jezus Christus in het leven van de mens treedt, dan zoekt hij ook, of liever, dan begint hij te zoeken. En aan dit zoeken is de belofte verbonden: Wie zoekt, die vindt; wie klopt, dien zal opengedaan worden; wie bidt, die ontvangt" (Matth. 7:8). Dus, wanneer ik (of een andere predikant) u bezoek, en gij hebt het moeilijk, en ik zoek u te troosten, en zeg onder meer tot u: Bid, want er staat geschreven: "wie bidt, die ontvangt", dan bedrieg ik u. Want dat is niet het bidden waarop u ontvangt. Daar ontvangt u niets op. Bidden begint wanneer God in Jezus Christus in uw leven getreden is. Wanneer u kunt, onthoud dit toch. En vooral tegen de jonge mensen zeg ik dat zij dit toch moeten onthouden. Want straks horen zij het niet meer. Dan wordt het nergens meer gepredikt.

En nu hebben wij gezegd dat als God in iemands leven getreden is, hij dan tot God komt. En hoe komt hij dan tot Hem? Kunt u dat uit uw eigen ervaring zeggen? Hoe

komt hij dan tot Hem? (Nu moet u niet zeggen wat u van mij wel eens hebt gehoord. Doe dat toch niet. Spreek mij nooit na, want als u sterft, sta ik niet bij u, en ik kan u niet helpen.) Dan komt hij als een dode tot God, en het is van het allergrootste belang dat u weet hoe een mens voor het eerst komt tot God als een dode. Ligt dit niet goed, verwerp dan uw komen tot Hem. U is nooit tot Hem gekomen. U vergist zich. Een mens komt als een dode. Dat betekent: de mens is dood in geestelijk opzicht. Maar daar weet een mens niets van. Daar werkt hij tegenin. Dat wordt bepleisterd. Daar moet vooral niet over gesproken worden. De mens heeft immers behoefte aan vertroosting, vooral in deze dagen. Maar God laat dat niet bedekt. Hij ontdekt dat. Dat kan Hij alleen. En als het nu het Opperwezen behaagt hem te onderwijzen, dan laat Hij hem ook de werkelijkheid zien. En de naakte werkelijkheid is dat wij dood zijn door de zonden en de misdaden. En wat is dat, dood te zijn door de zonden en de misdaden? Dat is dit, dat ik en u een schuld hebben die van de aarde tot de hemel reikt, en geen penning om te betalen, en verder dat wij nooit iets anders deden dan zondigen, nooit iets anders gedaan hebben, en van onszelf ook nooit iets anders doen zullen. Dat is 's mensen doodstaat. En zo komt hij, in deze toestand, tot God in Christus.

En als hij nu zo komt tot God in Christus, wat beleeft hij dan? Wat is dan zijn ervaring? De levendmaking, de wedergeboorte. En wat is nu het leven? Het leven staat tegenover de dood, nietwaar? Het leven verslindt de dood. "De dood is verslonden tot overwinning" (1 Kor. 15:54). En wat is nu dit leven? Het is de wegneming van de schuld in de rechtvaardigmaking en het bestaat ook uit de heiligmaking of de wedergeboorte. Als u nu behoort tot de Kerk van Jezus Christus, dan hebt u dit doorleefd.

En als u dit doorleefd hebt, dan weet u wat geloven is, en is u in staat om een antwoord te geven op de vraag: "Wat is een oprecht geloof?" Niet dat dit nodig is. Het is volstrekt niet nodig, want er zijn mensen die waarlijk recht hebben om te zeggen: "Ik kan beter lijden om het geloof, dan disputeren over het geloof". Dat een ander daar nu mee wegloopt om zichzelf en anderen te bedriegen, dat moet hij weten, maar wij moeten daarom die waarheden niet achterhouden. Er zijn mensen die het niet zo kunnen zeggen als hun naasten. Er zijn mensen die een uitvoerig verhaal van deze dingen kunnen doen, en ook die slechts kunnen zeggen: "Eén ding weet ik, dat ik blind was, en nu zie" (Joh. 9:25). En als het laatste uit het hart komt, dan geen nood, want dat is juist wat u nooit bij de huichelaar zult vinden.

De huichelaar heeft nooit doorleefd wat ik u nu ga zeggen: de stikdonkere nacht van zijn ziel in betrekking tot de zaligmakende kennis Gods. Er is op de wereld nooit een huichelaar geweest die dit doorleefd had: een stikdonkere nacht van zijn ziel in betrekking tot de zaligmakende kennis Gods. Maar iemand die uit zijn hart zegt: "Eén ding weet ik, dat ik blind was, en nu zie", die heeft dat doorleefd, en dan is het waar. Want dit: "Eén ding weet ik", enzovoort, is een onbedrieglijk kenmerk van het zaligmakende werk van de Heilige Geest. En waar het is, daar is men bestemd om eeuwig te zingen van de goedertierenheden Gods. Ik heb het nu niet over mensen die van hun

vroegste jeugd af genade hebben gehad, want op grond van de Schrift moeten we aan-nemen dat er zulke mensen kunnen gevonden worden. Dat een ander daarmee nu weer wegloopt, en denkt: zo ben ik er één, ik heb van mijn jeugd af genade gehad, dat moet hij weten. Maar mij moet het niet terughouden, om het te zeggen. En dat is aan-genaam, om het te kunnen zeggen, want daarmee eert men God.

De blindgeborene, wat komt die man op voor God en de werken Gods. En de geleerdheid van zijn tijd stond tegenover hem. Maar wat deed deze geleerdheid? Zij moest het veld ruimen. Want een mens die de dingen bij ondervinding heeft, die is, wat het verdedigen van de Waarheid betreft, zo sterk als God Zelf is, omdat er gezegd is dat men zich voor moet nemen in de ure der verantwoording niet te overleggen wat men zeggen zal, want dat men het zelf niet is die spreekt, maar de Geest des Vaders, Die geschonken is (Matth. 10:18-20). Daarom zeg ik dat men zo sterk als God Zelf is, als de wortel der zaak maar in ons gevonden wordt, en dat is dan het waarachtig geloof.

Al ben ik nog niet tot mijn onderwerp gekomen, ik heb er toch al wat van gezegd, nietwaar? Het veld is zo uitgebreid, en het is alweer wat een dominee uit de 18e eeuw gezegd heeft: “Van de week preek ik er zó over, en dan weer anders”. In het leven vindt men een oneindig aantal variaties. Wij moeten ons dan altijd afvragen of wij het geloof hebben, want om het geloof gaat het. Als men een kerk binnenkomt, en de mensen eens ondervraagt, dan blijkt dat men overal denkt dat men het geloof heeft. Maar in de kerken ontmoette ik nooit of hoogstzelden iemand die met mij wilde spreken over het geloof. Het komt niet voor, want de geestelijke ellende is veel groter dan ik het u ooit in mijn predikaties of ergens anders gezegd heb. Ik heb u de grote gees-telijke ellende van ons volk nog niet kunnen zeggen. Men moet behoefte hebben om over het geloof te spreken, want dat is het kardinale punt. “De Zoon des mensen, als Hij komt, zal Hij ook geloof vinden op aarde?” (Luk. 18:8). Het is de moeder der genaden. De andere genaden komen eruit voort, staan er nauw mee in verband.

Wanneer men waarlijk gelooft – dat is een zwaar werk. Want men moet alles aan God toevertrouwen. Een mens is onder de Wet geboren en vindt het veel veiliger zich aan de Wet toe te vertrouwen dan aan God. Ik heb nooit anders gelezen of gehoord van dienstknechten des Heeren dan dat het geloof een uiterst zwaar werk is. Men moet alles aan God toevertrouwen, en zelf niets weten, maar dood op aarde liggen. Helemaal niets meer te zeggen hebben, geen eisen meer te stellen hebben, geen voor-waarden meer te hebben, tegenover zijn naaste zo te staan dat men zegt: hij is mijn weldoener en ik zijn schuldenaar, wie hij ook moge wezen, al zou het mijn grootste vijand zijn, dat is uiterst zwaar, en toch is dit het geloof. Zo is toch het geloof. Daar-om moet men onderzoeken of God ons dat zware werk gegeven heeft te doen, en of Hij dat onderhoudt.

Waar het is, daar heeft men de diepe overtuiging ontvangen dat men nooit iets geweten had. “Ik ben onvernuftiger dan iemand” (Spr. 30:2), de wetenschap der heiligen heb ik niet gekend (Spr. 30:3), ik ben een groot beest bij U (Ps. 73:22), dat zijn allemaal uit-

drukkingen, zinnen, getuigenissen, die in uw hart liggen als u gelooft. En als u een waangelooft hebt, dan zijn zij niet in uw hart. Dat zijn allemaal ongewone dingen voor de huichelaar: “Politiek, christelijke politiek, scholen bouwen, kerken herstellen; laat ons het hebben over de mens. Het geloof? Wij zijn toch allemaal gelovigen!” Dát is het, dát vindt u! En dat is het waangelooft. Allen die onder deze invloed komen, worden door en door verleugend, hele groepen, hele kerken, door en door verleugend.

Maar ik kan er nog andere dingen van zeggen. Waar het waarachtig geloof is, daar is de kalme rust, de vrede. Men moet het ondervonden hebben, en anders weet men het niet. Maar als God tot de mens komt, dan stilt Hij. En dan wordt alles stil. Want als Hij stilt, wie zal dan beroeren? Dan wordt het water vlak, en dan hoort een mens. Hij hoort de woorden Gods. Hij was altijd te druk met zichzelf of met zijn naaste of met de wereld bezig geweest. Hij had nooit geluisterd. “Kind”, zegt vader of moeder, “luister!” En ouders weten hoe moeilijk het is om een kind tot luisteren te brengen. Het heeft er geen tijd voor, en het weet het veel beter dan vader of moeder. Kinderen, zo zijn jullie niet alleen. Zo ben ik ook geweest, en zo zijn alle mensen geweest die nu niet meer jong zijn. En zo luisterde men niet. Als men tot iets gedwongen werd, was men blij als het gedaan was. En zo is het in het geestelijke ook. De mens grijpt naar de Bijbel en de confessie en de prediking, en zegt: “Ja, ja, zo is het”, of: “Nee, zo is het niet”, of: “Ja, ja, uitnemend”, maar hij luistert niet en heeft nooit geluisterd. Hij kon het toch niet weten dat er in de Bijbel staat: “De lofzang klimt uit Sions zalen tot U, met stil ontzag” (Ps. 65:1 ber.). En als men gevraagd wordt: “Wat is dat: “met stil ontzag”, men zou het niet weten. En ik geef u de verzekering dat u het aan duizend kerkgangers kunt vragen en geen antwoord zou ontvangen. Men zou het niet weten. Dat wordt gewerkt door God, en is door Hem gewerkt als Hij gekomen is. Dan is de ziel stil, en in die stilte hoort hij God spreken. Dat is geloof.

En wat Hij dan zegt en toont, en wat Hij te ervaren geeft, en wat Hij doet voelen, tasten en smaken, dat kan ik op het ogenblik niet zeggen. Het zou in dit verband kunnen worden gezegd, en het is van uitnemend groot belang om het te zeggen, maar dat zou ons te uitvoerig doen zijn. Deze stilte nu is het geloof. Hebt u het zo begrepen? Dat is de kalmte en de rust en de blijdschap, en hoeveel zou hiervan nu op het moment niet gezegd kunnen worden! Nu valt mij in een woord, door de apostel Paulus gezegd: “Daarom, o koning Agrippa, ben ik dat hemels gezicht niet ongehoorzaam geweest” (Hand. 26:19). Wat is dat, dat hemels gezicht? Dat is God. Het hemels gezicht is God drie-enig! En nu zegt de apostel: “...ben ik dat hemels gezicht niet ongehoorzaam geweest”, nee! Dat vinden wij ook in zijn geschiedenis, want hij heeft gevraagd: “Heere, wat wilt Gij dat ik doen zal?” (Hand. 9:6).

Dat is geloof, en wanneer u het geloof hebt, dan hebt u deze dingen, dan hebt u kennis van deze dingen. En als u ze niet verstaat, dan hebt u geen geloof. En als u toch denkt dat u gelooft, ik heb het u gezegd dat uw geloof waan is, waarmee u onherroepelijk omkomen zou. Al deze dingen, en vele meer, naar ik hoop, zullen nóg ter sprake komen

wanneer wij over het antwoord gaan spreken aan de hand van het antwoord dat de catechismus geeft, wanneer we met u gaan handelen over het oprecht geloof. Ik moet nu eindigen, en ik hoop dat als ik de laatste predikatie gedaan zal hebben, ik dan nog de overtuiging zal hebben: ik heb nog niets gezegd, ik zou nog moeten beginnen.

Toehoorders, God geve dat het in ons hart moge liggen, zoals het door het Hoogste Wezen in het hart gewerkt wordt van ieder die uitverkoren is. En dan is daar zoveel aan verbonden, en er vloeit zoveel uit voort, dat niemand dat ooit heeft kunnen zeggen. En ik zal het ook niet kunnen, maar dit vloeit er uit voort, dat men in een tijd als waarin wij nu zijn, gerust is. Maar dan moet u er dit aan toevoegen, dat dit met strijd gepaard gaat: in strijd het deelachtig worden – niet door strijd, maar in strijd – en in strijd het behouden. Daarom heeft de Heere Jezus Christus gezegd: “Strijdt om in te gaan” (Luk. 13:24), en in de Openbaringen: Houd wat gij hebt, opdat niemand uw kroon rove (Openb. 3:11). En dan denk ik wel eens, en laat mij dan hier maar mee besluiten, wat het moet wezen wanneer tot de mens gezegd wordt: “Kom in, gij gezegende Mijns Vaders; beërf het Koninkrijk hetwelk u bereid is van de grondlegging der wereld” (Matth. 25:34). Mij dunkt, zo’n mens doet wel een stap terug, en zegt: “Zegt Gij dat tot mij, Heere? Zegt gij dat tot mij?” En dan zal hij zich toch laten overwinnen, en ingaan om eeuwig te zingen, om eeuwig gelukkig te zijn, om eeuwig te juichen, zoals nooit op aarde: “God, wat zijt Gij groot, wat zijt Gij heerlijk!”

Amen.

Gebed:

Het wordt niet verworven, maar het wordt ontvangen. In Hem Die het verwierf, biedt Gij het ons aan. En hoe groot het ook is, het ligt aan onze voeten. Het wordt gevonden in onze hand, in onze onmiddellijke nabijheid. Geef er ons een oog voor. En doe ons ons hart ervoor openen. En geef het ons aan te nemen uit Uw milde Vaderhand, want deze is het die erop wijst, en die het aanbiedt, en het ons voorhoudt. Eén ding is hier te leren: dat wij het nodig hebben, en dat wij het kunnen stellen boven andere dingen, en de overtuiging hebben dat wij zonder dit voor eeuwig verloren zijn. De overtuiging van zonde, de overtuiging van gerechtigheid, de overtuiging van oordeel, het is alles van U. Schenk het uit genade, bij de aanvang of ook bij de voortgang.

Amen.

2e Predikatie over Zondag 7, vraag 21, van de Heidelbergse Catechismus, gehouden door Ds. J.P. Paauwe op 2 juni 1940 te 's-Gravenhage*

Gelezen: Jesaja 54.

Ik hoop, mijn zeer geachte toehoorders, dat gij weer met mij mee zult prediken. Ik ben toch alleen maar uw mond. Ik ben het niet alleen die predikt. Tenslotte zijt gij het, wanneer gij namelijk door een waarachtig geloof de Heere Jezus Christus ingelijfd zijt. Ik spreek niet mijn woorden, maar ik spreek uw woorden. En uw woorden zijn uw woorden niet, maar de woorden Gods, dat wil zeggen, de woorden die gij van God gehoord hebt en die gij daarop geloofd hebt.

“*Wat is een oprecht geloof?*” Hier wordt onderzoek gedaan naar geloof. En dan wordt dit geloof nader aangewezen door het woord “oprecht”. Het is heel begrijpelijk dat onze catechismus deze vraag stelt, want er is ons zoveel aan gelegen dat wij op deze vraag het antwoord hebben, en dat ons antwoord het juiste antwoord is. Het geloof heeft in zichzelf geen waarde. De mens derhalve krijgt geen waarde of wordt niet waardig door het geloof. Het geloof is maar een instrument. Wordt hij hierdoor een waardiger mens dan hij was? Neen! Waardig is er maar Eén: de Heere Jezus Christus. God zoals hij in de Heere Jezus Christus gekend wordt. En waarde, eeuwige waarde heeft slechts wat door Hem gedaan en verworven werd: Zijn gerechtigheid, Zijn Geest. Het geloof omhelst dit, en aangezien men door het geloof, wanneer het echt is, in God overgaat, wordt men waardig, nog eens, niet omdat men het geloof bezit, maar omdat men in God gevonden wordt. De waardigheid Gods is ons geschonken.

Ik heb wel eens het volgende gehoord. Wanneer in antwoord op de vraag: “Wat is een oprecht geloof?”, gezegd wordt: “Een oprecht geloof is niet alleen een zeker weten of kennis”, enzovoort, dan wordt hier niet gedacht aan wat in vraag en antwoord 20 wordt genoemd. Daar wordt gevraagd of alle mensen zalig zullen worden door Christus, en dan wordt daar geantwoord: “Neen, maar alleen degenen die Christus door een oprecht geloof zijn ingelijfd, en al zijn weldaden aannemen”. En nu heb ik wel eens horen zeggen dat hetgeen in vraag en antwoord 20 wordt gevonden voor alle gelovigen geldt, maar dat wat in vraag en antwoord 21 wordt gezegd, slechts in enkele gelovigen wordt aangetroffen. Waarom zou men zo wel eens gesproken hebben? Wel, ik denk dat men terugschrok voor de definitie, de bepaling van het geloof die in het 21e antwoord wordt gegeven. Men dacht: Wel, is dat nu geloof? Wie heeft het dan? Want wie is in staat om met zoveel verzekerdheid te spreken als daar geschiedt? Het spreekt vanzelf dat men niet kon ontkennen dat de mens door het

* Het is niet bekend wat er gezongen is.

geloof zalig wordt. Want hierin is de Schrift te duidelijk. Maar dan moest men in antwoord op de 21e vraag ook hebben een bepaling van het geloof zoals het in enkelen misschien gevonden wordt, maar niet zoals het in het algemeen wordt aangetroffen.

Toehoorders, ik ben allerminst van deze gedachte. Ik geloof dat niet. En eigenlijk is het ongerijmd om zoiets te denken. Er wordt gevraagd: "Zullen dan alle mensen zalig worden?" Antwoord: "Neen". Vraag: "Wie dan wel?" Antwoord: "Die geloven". En dan zou ons leerboekje een beschrijving van het geloof geven die niet op allen past? Dat is niet aan te nemen. Zo onnozel zijn de opstellers van de catechismus niet geweest, al waren zij ook nog zeer jong. Dus dat geloof ik niet. Maar hoe dan? Want als men iets ontkent, dan moet dit zijn vanuit het positieve. Men kan wel zeggen: "Ik geloof dat niet", maar dat heeft geen betekenis als men zijn gronden niet aangeeft. Als men zegt: "Zo is het niet", dan moet men ook kunnen zeggen hoe het dan wel is.

Welnu, hoe is het dan wel? Hierover gaan wij nu met elkander nadenken. Want wanneer over deze dingen gehandeld wordt, dan moeten wij ervoor bewaard blijven dat ons verstand ons parten zou spelen. Gij weet wel dat er in een van de versjes van Psalm 36 staat dat het verstand nalaat de ware grond van het weldoen op te merken. Als het over de dingen van het Koninkrijk Gods gaat, dan moet er nooit met het verstand gewerkt worden. Waarmee dan wel? Met het geloof, want het geloof komt in de plaats van het verstand. Ik heb u vroeger jaren wel eens gezegd: wanneer een mens gelooft, dan heeft hij de gewaarwording dat hij niet meer met zijn hersens denkt, maar met iets dat hiér zit: met zijn hart. En dat is zo. Daarom schrijft de apostel Paulus: "Met het hart gelooft men ter rechtvaardigheid" (Rom. 10:10). En wanneer het van daaruit niet gezegd kan worden, dan kan het helemaal niet gezegd worden. Want een mens weet het toch niet.

Dus, toehoorders, nu gaan we met elkander overleggen. Ik ga u daarbij voor, en gij controleert alles en luistert met uw hart. Want dit vraagstuk moet toch opgelost worden. Wij moeten hier niet mee blijven zitten. Het moet niet over het hoofd gezien worden. Men moet er zich vóór plaatsen, en dan eerlijk en moedig, in de zekerheid dat het op te lossen is, dat het opgelost is.

Wanneer de mens door de genade en de Geest ontvangen heeft de kennis van God en van zichzelf, wat wordt hij dan in dat ogenblik gewaar? Plaats u nu voor deze vraag. Op deze vraag is dit mijn antwoord: men wordt gewaar dat er een oog is om te zien en licht waarbij men ziet. Wanneer het anders is, dan versta ik het niet; dan zou het beter zijn dat u mij onderrichtte. Hij wordt gewaar dat er een oog is waardoor hij ziet en licht waarbij hij ziet. Dat oog is in hem geplant, en het licht valt op het Woord, op de openbaring, en dan is dit: "In Uw licht zie ik het licht" (Ps. 36:10). Dit alles is een zo grote zekerheid dat er niet aan behoeft te worden getwijfeld. Wat men waarneemt, staat paalvast. Men kan bestreden en besprongen worden, dat is wat anders. Maar dit staat paalvast, en ik zal nooit een geloof erkennen wanneer dit zó niet wordt gezegd. Dus, toehoorders, daar is een genade in de mens, en er komt licht tot de mens.

Ik spreek nu alleen over het kennen, over het zien. Er komt ook een kracht tot de mens, maar dat laat ik nu onbesproken. Dit licht is het licht van Gods Getuigenis, maar dan dit Getuigenis in de hand des Heiligen Geestes. De werking van de mens uit de genade, uit de genade des geloofs, hangt nu veel af van de kracht waarmee het licht van het Woord tot hem komt.

Zo heeft dus het geloof van het begin af zijn wezen. Naarmate het licht van Gods Getuigenis opgaat, werkt dit geloof. Is het licht sterker, dan is de kracht van het geloof groter. Is het licht zwak, dan ondervindt de genade des geloofs hiervan ook de invloed. Het is hierom dat de Schrift spreekt van zwakken en van sterken, dat het mogelijk is dat een mens vandaag sterk en morgen zwak is, en omgekeerd. En dan ligt het voor de hand dat het geloof op den duur in kracht toeneemt, zoals dit ook met een mens het geval is. Het geboren kind heeft alles. Wat het niet heeft, krijgt het niet meer. Maar dit kind groeit, neemt toe. Ook de Heere Jezus heeft dit ondervonden. Hij nam toe in wijsheid en in genade bij God en de mensen.

Verstaat u het nu zo? Ik bedoel natuurlijk in uw hart. De toestemming met het verstand zoek ik niet. Waarom niet? Omdat u daar niets aan hebt. Verstaat u het nu zo in uw hart? Wanneer u het nu zo in uw hart verstaat, dan zult u kunnen begrijpen dat een mens genade kan bezitten, en misschien wel zijn hele leven geweldig kan geschud worden in betrekking tot de vraag of hij wel genade bezit. Maar dat is heel wat anders dan de voorstelling die in deze tijd algemeen is. Want ook de mens die geschud wordt, heeft alles, maar voor hem is het niet zo duidelijk, of in het geheel niet duidelijk, of wanneer het nú duidelijk voor hem is, dan is het op een andere tijd weer niet duidelijk voor hem, maar als het licht erop valt, dan kan een mens die het geloof in de geringste mate bezit, nooit zien dat hij het mist. Dat kan niet, dat is buitengesloten. Wanneer men het bezit, al is het in de geringste mate, dan kan men nooit meer in zijn gemis komen. Soms kan men denken: ik zou wel opnieuw willen beginnen. Dat is natuurlijk een dwaling. Goed, maar men kan het toch denken, en soms kan men zeggen tot het Opperwezen: "Heere, als ik mij bedrogen heb, laat het mij toch zien". Maar dat gebed kan God nooit verhoren als het er waarlijk is. Een mens kan nooit in het gemis komen, wanneer hij zelfs in de geringste mate het geloof bezit, want het geloof is alles.

Wanneer u het zo niet verstaat, dan bedriegt u zich onherroepelijk. Dan is wat u meent te bezitten, het geloof niet. God laat altijd Zijn eigen licht vallen op Zijn werk. Dus dit moet voor ons zo zijn. Zo moet onze kennis, zo moet onze gewaarwording zijn. En of nu de gehele godsdienstige wereld dit tegenspreekt, dat heeft geen betekenis. U hebt het zo waargenomen, en anders staat u buiten de genade en hebt u het geringste geloof nog niet. Het waangelooft kunt u hebben, maar het waarachtige geloof hebt u niet. Een kind, nog eens, het houdt om te groeien toch niet even op een kind te zijn? Er wordt toch niet telkens een nieuw kind geschapen, geformeerd? Maar datzelfde kind groeit, en dat is de normale loop van de dingen. Wanneer het anders

was, dan zou er geen geloof zijn. Want al wat leeft, is bestemd om te groeien, om toe te nemen. “Die in het huis des HEEREN geplant zijn, dien zal gegeven worden te groeien in de voorhoven onzes Gods” (Ps. 92:14). Het kan dus niet zo zijn dat een mens die leeft door het geloof, dezelfde blijft. Hij is wel dezelfde vanaf zijn begenadiging, maar wat bij hem gewerkt wordt, is groeien, een groeien in de lof des Heeren. Het neemt toe tot ere Gods en tot heil van hemzelf. Verstaat gij het nu zo? Ik hoop – ik heb althans mijn best gedaan – dat ik het u eenvoudig en oprecht gezegd heb.

Nu nog een ander punt. In het Oude Testament wordt over het geloof gesproken. Dat weet u ook wel. En dan vindt men daar ook woorden voor. Dat zijn Hebreeuwse woorden (het Oude Testament is in het Hebreeuws geschreven, en een klein stukje in het Aramees). Wat zegt ons nu het woord dat in het Oude Testament geloof heet? De betekenis van het woord dat wij in de Hebreeuwse taal voor geloof vinden, is: zekerheid, vastheid. In het Nieuwe Testament wordt ook over het geloof gesproken (het Nieuwe Testament is in het Grieks geschreven). En het woord dat daar voor geloof gebruikt wordt, betekent overreding (Grieks: *distis*). Het komt van een werkwoord dat overreden betekent. Gij weet dat in Jeremia staat: “Gij hebt mij overreed en ik ben overreed geworden. Gij zijt mij te sterk geweest en hebt overmocht” (Jer. 20:7). Zie, dat geeft ons goed aan wat het geloof eigenlijk is.

Dat is niet het geloof van de meeste mensen, dat weet u zo goed als ik. Bij de meeste mensen is het geloof maar een hopen, een menen. De meeste mensen hopen dat het goed is. De meeste mensen hebben niet de zekerheid. Zij kennen deze gewaardwording niet. Hun hart is hiervan vreemd gebleven. Misschien is het goed, misschien is het niet goed.

Maar wanneer men nu de mensen vraagt hoe zij de dingen weten, dan zegt een gedeelte: “Ik heb dit en dat ondervonden”. Ja, er kan zoveel ondervonden zijn dat niets met het zaligmakend geloof te maken heeft. En als men dan doorvraagt hoe zij weten dat zij het wel hebben, dan is er geen antwoord. Het is een zeldzaamheid als er een antwoord is. Dat gelooft u toch wel, dat men veel ervaren kan zonder zekerheid te hebben? Dat is het waarachtig geloof niet, en men moet hier geducht rekening mee houden. Want, toehoorders, er zijn zoveel toevalligheden. Dat woord “toevalligheid” is geen christelijk woord, maar ik gebruik het om u te laten horen wat ik bedoel. Nog eens, toeval is uitgesloten, maar niet alleen in het leven van een christelijk mens zijn deze dingen. Zij worden gevonden in de levens van vele mensen die helemaal niet de christelijke religie omhelzen.

Waar nu deze uitredingen, ingevingen, oplossingen, gedachten zijn – men staat voor een moeilijkheid, en men krijgt een raad en men doet volgens de ingeving, en het komt goed uit – dan is men, wanneer men godsdienstig is, geneigd alles aan God toe te schrijven, en dat niet alleen, maar men komt ertoe het te houden voor iets dat met de zaligheid te maken heeft. Maar daartoe heeft men geen recht, want deze dingen komen in het leven van ongodsdienstige mensen evenzeer voor. Wanneer men het aan

een kritisch mens vertelde, die niet godsdienstig is, en u zei dat dit geloof is, dan zou hij zeggen: “Maar mens, dan zou ik ook het geloof hebben, en ik omhels de christelijke godsdienst helemaal niet”. En dan zou u eerder in staat wezen hem een loocheenaar van de christelijke religie te maken dan dat hij haar zou omhelzen. Dus voorzichtig hiermee!

En een ander gedeelte zegt wanneer u vraagt naar hun gedachten over deze dingen: “Wel, het staat in de Bijbel, en die neem ik aan. En nu kan men de Bijbel – zo heb ik het wel horen uitdrukken door zelfs hooggeplaatste mensen met een grote beschaving en een rijke kennis – men kan de Bijbel niet eenvoudig genoeg aannemen; hoe eenvoudiger, des te beter.” Maar dat is natuurlijk een onvoldoende antwoord. Want het is niet de vraag of wij de Bijbel aannemen, maar het is de vraag of wij de Bijbel aannemen door een waarachtig geloof, dus of dat eenvoudige geloof een waarachtig geloof is. Want het kan ook een grote mate van oppervlakkigheid aan den dag leggen wanneer men zegt dat men de Bijbel gelooft. De een kan dat, de ander niet. Maar velen zijn er die dat wel kunnen. Ik heb dat nooit gekund. Ik geloof dat ik daarvoor te kritisch was en te sceptisch ook.

Dus, toehoorders, waarachtig geloof is een wetenschap diep in het hart. Waarachtig geloof, dat is zekerheid, dat is vastheid. En daar moet u nooit overheen gaan. Ik heb u altijd gezegd dat dit de bestrijding niet uitsluit. De bestrijding is wat anders dan het geloof. Waar het geloof is, daar is de bestrijding natuurlijk ook, maar die komt niet van het geloof. Die komt van de duistere machten: van de vorst der duisternis, de wereld en eigen vlees en bloed. Deze machten vechten het geloof aan, en wat is nu de ondervinding? Dat naarmate deze machten meer aanvechten, het des te duidelijker wordt dat het geloof een vastheid is, zoals de Schrift het zegt: “Het geloof nu is een vaste grond der dingen die men hoopt, en een bewijs der zaken die men niet ziet” (Hebr. 11:1). Wanneer men bestreden wordt, of nu de vorst der duisternis dit doet, of de wereld, de godsdienstige of de goddeloze wereld, of dat het komt van eigen vlees en bloed, het kan alleen maar het geloof baat aanbrengen. De bestrijding maakt het geloof sterk. Dit spreekt vanzelf, want tegenover de bestrijding handhaaft het geloof zich. Omdat het een levend ding is, gaat het ook strijden. Het handhaaft zichzelf, zelfs zonder dat men aan kan wijzen wat er staat in de Bijbel of in een boek. Het handhaaft zichzelf en het zal nooit onderliggen. Het kan tijdelijk uitermate zwak zijn, maar het ligt nooit onder. Men kan een hoeveelheid as zien en denken: er is helemaal geen vuur meer in, het is uit. En dan is het mogelijk dat er toch nog in die as een vonk is, en dat er straks een groot vuur komt, omdat er nog een vonk in was. En dit is de ervaring, toehoorders, van de gemeente van Jezus Christus op aarde.

Dus elk geloof dat geen zekerheid is, is geen geloof. Deze zekerheid ligt diep in het hart. De zekerheid ligt niet in het geloof zelf. Van zijn geloof heeft de mens de zekerheid niet. Dat onderscheidt u goed? U moet in staat zijn dat terdege te onderscheiden. Maar de zekerheid is van het Woord en van Hem Die in het Woord is. De

zekerheid heeft een mens van God in Jezus Christus. Het geloof als zodanig brengt hem de zekerheid niet aan. Het is anders, want hoe ontstaat die zekerheid? De zekerheid komt tot hem; de mens brengt haar niet mee door het geloof. Zij komt tot hem door het Schriftwoord dat God de Heilige Geest in het hart verzegelt. En nu is het geloof een verzekering dat God waarachtig is (Joh. 3:33).

Wij laten het hier nu bij en hopen een volgende keer verder te mogen gaan. Wat we gezegd hebben, kan veel stof tot overdenking geven. Het kan ook dienen om u te toetsen. Waarover wij gesproken hebben, dat zijn wezenlijke dingen, en daar moeten wij het altijd over hebben. Wij moeten altijd vragen wat een ding is, voordat wij erover gaan spreken. Anders is de bespreking onvruchtbaar en spreken wij langs elkaar heen. Eerst de vraag wat is het ding waar wij het over hebben. En daarop ben ik bezig u een duidelijk antwoord te geven. Ik heb het getracht te doen, en dat doe ik steeds. En dan moet u uw verantwoording ten volle bewust zijn. Want één van tweeën: óf ik heb u het niet gezegd zoals het is, en dan moet u hier nooit meer komen, dan zou u op een dwaalspoor geleid worden, dan laat u dit gebouw leegstaan, óf ik spreek overeenkomstig de werkelijkheid, en dan is dit uw verantwoordelijkheid dat gij er u aan toetst, en dat u niet doet alsof u niets gezegd was. Want zó onder de prediking te zitten, is uitermate gevaarlijk. Dat wens ik u niet toe, dat gun ik u niet. Ik gun u wat anders. Zelf heb ik nooit kunnen rusten vóór er zekerheid was, en ik raad u allen aan nooit te rusten vóór er zekerheid is. Zelf zie ik nooit naar een prediking om, al in geen jaren meer. Ik hoop er ook nooit meer te komen, of deze dingen zouden moeten worden gezegd: het onderscheid tussen de algemene werking van de Heilige Geest en de bijzondere. Daarom is het nimmer mijn bedoeling u aan mijn prediking te binden, tenzij ze waarheid is. In dit geval, alleen in dit geval, zijt gij er volkomen aan gebonden, en doe ik niets anders dan de deur voor u openen en sluiten, naar de sleutelmacht die God aan Zijn Kerk gegeven heeft. En daarom wens ik van u dat u zelfstandig tewerk gaat, maar dat u mij ook de dingen niet kunt zeggen – terwijl u volhoudt dat ze anders zijn – zonder met het getuigenis van de Heilige Geest en het Woord gewapend te zijn. Want mijn bedoeling is uw stichting en uw geluk, uw vastigheid en sterkte, uw troost in leven en in sterven.

Amen.

Gebed:

Geef ons door Uw genade, Heere, deze oprechtheid om te spreken naar de overtuiging in het hart gewerkt, en dan overeenkomstig Uw Woord. Maar geef ons dan ook de oprechtheid om zó te horen, en ermee te staan of te vallen. “Want Ik stel u tot een Wet en een getuigenis. En het zal zijn als zij naar deze regel niet zullen spreken, dat ze geen dageraad zullen hebben.”

Vanavond mochten wij een ogenblik hier vergaderd zijn. Wil onze zonden ons vergeven, en het woord, voorzover het was een uitdrukking van Uw eigen Getuigenis,

zegenen. Dat wij er een houvast aan mogen hebben. Dat het onze gerechtigheid moge zijn en onze blijdschap tot in alle eeuwigheid. Begeef noch verlaat ons. Geef ons door Uw genade wel te leven en wel te sterven. Doe ons, waar zoveel onder ons veranderd is, door uw genade ons waardig gedragen. Laat ons door Uw goedheid ons schikken in het lot dat ons gegeven is. Doe ons U erin zien, gelijk Gij in alle dingen zijt. Hoe hartelijker wij aanvaardden, des te gemakkelijker en des te beter. Hoe hartelijker wij hebben losgelaten, des te sterker is ons leven. Waar wij onze sterkte in onszelf verloren hebben, daar vonden wij ze terug in U, maar dan was het ook waarlijk sterkte. En dan zegt Uw Woord: “Welzalig hij die al zijn kracht en hulp alleen van U verwacht, die kiest de welgebaande wegen”.

Amen.

3e Predikatie over Zondag 7, vraag 21, van de Heidelbergse Catechismus, gehouden door Ds. J.P. Paauwe op 9 juni 1940 te 's-Gravenhage*

Gelezen: Efeze 1.

Over de genade, mijn zeer geachte toehoorders, die in onze catechismus in het antwoord op de 21e vraag beschreven wordt, wil ik tot u spreken.

Het geloof is zekerheid, of beter gezegd, in het geloof is zekerheid. Met het geloof is aan de mens die gelooft, de zekerheid gegeven. Zij die wiskunde bestudeerd hebben, weten dat bij het onderwijs in dit vak de juistheid van een stelling gedemonstreerd wordt. Na deze demonstratie staat het niet meer aan de leerling de juistheid van de stelling te erkennen of te ontkennen. Hij is door deze demonstratie overtuigd, en hij zegt dat wat hem geleerd is, juist is. Dit is de zekerheid die gevonden wordt in de wiskunde. Maar zo en niet anders is het ook in betrekking tot het geloof. Hij Die demonstreert is God, en Hij doet dit aan de mens in diens krachtdadige roeping. Heeft God nu gedemonstreerd, dan staat het ook hier niet meer aan de mens te zeggen: ik geloof of ik geloof niet. Hij is innerlijk gedwongen en ook overgehaald om te geloven.

Dus, toehoorders, elk vindt zijn ervaringen terug in de bepaling die de Schrift van het geloof geeft, Hebréeën 11, vers 1: “Het geloof nu is een vaste grond der dingen die men hoopt, en een bewijs der zaken die men niet ziet”. Waar het anders is, daar is het geloof niet. Gij ziet dus dat het geloof geen mening is, ook geen opvatting en geen gissing. Wanneer iemand gelooft, dan is hij overtuigd, zoals de leerling na de demonstratie van zijn leraar overtuigd is van de juistheid van de stelling. Dit moet u vooral in overweging nemen. Men kan het over het geloof niet hebben, wanneer dit niet eerst

* Het is niet bekend wat er gezongen is.

is gezegd. Laat men na dit eerst te zeggen, dan loopt men gevaar langs elkaar heen te spreken, hetgeen verwarring geeft en geen stichting. Er zouden niet zoveel verkeerde opvattingen aangaande het geloof zijn, als men wat ik nu gezegd heb, eerst eens met meer aandacht beschouwde.

Dat het zo is, dat het onmogelijk is dat geloof zou kunnen bestaan zonder zekerheid, dat blijkt al bij een oppervlakkige lezing van de Heilige Schrift. Ik heb u voorgelezen Efeze 1; en, toehoorders, gij hebt nu allen in uw geheugen de inhoud van dit hoofdstuk. Maar als nu de apostel Paulus niet was uitgegaan van de veronderstelling dat de gemeente te Efeze, voorzover zij waarlijk geloofde, verstond wat hij haar schrijft, dan zou het immers dwaasheid geweest zijn van de apostel om te schrijven, bijvoorbeeld – ik doe nu maar een greep –: “...in Welken gij ook, nadat gij geloofd hebt, zijt verzegeld geworden met den Heiligen Geest der belofte” (vs. 13). Dit verstonden de gelovigen te Efeze. Paulus verstond het, en zij aan wie hij zijn brief richtte, verstonden het ook. En er is op de ganse aardbodem nergens een mens te vinden die gelooft, of hij begrijpt ook de woorden “...in Welken gij ook, nadat gij geloofd hebt, zijt verzegeld geworden met den Heiligen Geest der belofte”. En niet alleen deze woorden, maar het ganse hoofdstuk. Maar ik noem deze woorden alleen, omdat zij de moeilijkste schijnen te zijn in Efeze 1.

Dus dit is in veiligheid gesteld. Dit weten wij nu, en móeten wij weten. Maar nu komt er een vraag: vanwaar komt de zekerheid die in het gemoed van de mens die gelooft wordt gevonden? U voelt dat deze vraag geheel aan de orde is. Het antwoord op deze vraag is: het hart dat gelooft, heeft de zekerheid niet van het geloof. Merk goed op wat ik u zeg, en denk er veel over na. Want in zichzelf zijn deze dingen eenvoudig, maar ze eisen toch de aandacht op, de aandacht van onze gehele persoon en de kennis die wij ervan hebben. Ieder die gelooft, heeft deze kennis, maar zij kan vermeerdert worden. Toehoorders, wij hebben gezegd dat het hart de zekerheid niet heeft van het geloof. Nee, waar men dit denkt, of doet alsof het zo was, daar vergist men zich. Men meent dat dit zo is. Men heeft altijd de gedachte: ja, daar is de Bijbel, en die moeten wij nu geloven; of: de bekering of de doop of de hemel, en nu moeten wij geloven. Wanneer wij nu geloven, ja, dan geloven wij. En als wij dan iemand ontmoeten voor wie deze dingen niet vaststaan, dan zeggen wij: “Ja, dat komt omdat gij niet gelooft. Gij moet geloven, gij moet de dingen aannemen.” Maar ieder die gewoon is na te denken, voelt dat dit geen betekenis heeft.

Nee, toehoorders, de zekerheid komt van een andere kant. Zij komt door het Woord; door de belofte, door de Wet, door het Evangelie, dus door het Woord. Maar – en hierop moeten wij later uitvoerig ingaan – dit wil niet zeggen dat het Woord op zichzelf de zekerheid in het hart brengt. Nee, want er zijn vele mensen die hun gehele leven de Bijbel gelezen hebben en toch nog geen zekerheid hebben. Zeker, de Bijbel wordt gebruikt, maar de zekerheid komt wanneer de Heilige Geest het Woord gebruikt, dus de Wet en het Evangelie. Maakt de Heilige Geest, maakt God dus geen

gebruik van het Woord, en bewerkt Hij ons niet op deze wijze, dan komt er in het geheel geen zekerheid in het hart. Het is dus wat anders de Bijbel te lezen dan ertoe bewerkt te worden de waarachtigheid van Gods getuigenis te geloven. Wanneer een mens de zekerheid dus alleen grondt op de Bijbel – men zou zeggen: dat is toch goed – dan vergist men zich. Dat is níét goed. Hij moet zich wel beroepen op de Schrift, maar hij kan dit nooit recht doen, wanneer de Heilige Geest door middel van de Schrift niet de zekerheid in hem gewerkt heeft.

Geliefden, voor wij verdergaan een vraag: ten aanzien waarvan moeten wij dan zekerheid hebben, en ten aanzien waarvan werkt de Heilige Geest de zekerheid? Nu sla ik wel enige dingen over, maar hier hoop ik later op terug te komen. Nu doe ik de vraag: ten aanzien waarvan werkt de Heilige Geest de zekerheid in het hart van de mens die gelooft? En dan is mijn antwoord: wanneer de Heilige Geest door middel van het Schriftwoord in ons hart zaligmakend werkt, dan geeft Hij ons de zekerheid dat God onze Vader is. Minder doet de Heilige Geest niet. Dit doet Hij niet alleen; Hij werkt ook de zekerheid ten aanzien van de verlorenheid van de mens in Adam, ten aanzien van de verlorenheid van wat de mens doet, gedaan heeft of zou kunnen doen. Maar nu wij spreken over het zaligmakend geloof, zeggen wij op het ogenblik alleen dit – op het andere hopen wij terug te komen –: de Heilige Geest werkt de zekerheid dat God in de hemel onze Vader is. Minder doet de Heilige Geest niet, zodat wanneer de Heilige Geest dit nog niet gedaan heeft, wij dan ook in het geheel nog geen zaligmakend geloof hebben.

Deze dingen klinken wat vreemd – niet dat ze vreemd zijn – maar toch, deze dingen zijn ons niet meer geleerd. Er zijn andere opvattingen over gekomen, en dit heeft tengevolge gehad dat wij het niet meer weten. Maar in zichzelf zijn deze dingen niet vreemd, want – ik heb het u al gezegd – de apostel Paulus schrijft wat hij bijvoorbeeld in Efeze 1 geschreven heeft, in de vaste overtuiging dat hij begrepen werd, niet door enkelen, maar door allen die geloofden. En hetzelfde vindt u in al zijn brieven. En u vindt het in de Catechismus en in de Leerregels tegen de remonstranten en in de Artikelen des geloofs. En u vindt het ook in de predikaties van de voorgangers die vroeger in de Nederlandse Hervormde Kerk de mensen hebben geleerd. Dus als God de Heilige Geest zaligmakend geloof aan de mens schenkt, dan overtuigt Hij hem ervan dat God in Christus zijn genadige Vader is en eeuwig blijven zal. En hetzelfde vindt u in het formulier van het Heilig Avondmaal. Het is merkwaardig, een formulier dat toch dikwijls voorgelezen wordt, verstaat men zelfs niet meer. Men weet niet eens wat daarin staat, en er staat toch in: “...niet twijfelende of Gij zult eeuwiglijk onze genadige Vader zijn”.

Toehoorders, nu spreekt de Schrift van een zwak geloof, en hieruit blijkt dat er ook een sterk geloof is. Christus heeft wel eens gesproken van een klein geloof: “Gij kleingelovigen” (Matth. 6:30). Waarvan hangt het nu af of iemands geloof zwak dan of het sterk is? Antwoord: van de vraag of het licht van de Heilige Geest waarmee hij

werd beschenen, en de kracht des Heiligen Geestes waardoor hij werd aangegrepen, zwak of sterk is. Werkt de Heilige Geest krachtiger, dan is het geloof sterker. Werkt de Heilige Geest zwak, dan is er weinig licht om de dingen te kennen, en geringe kracht om ze aan te grijpen. Maar u voelt dat het altijd hetzelfde geloof is. Een zwak geloof is geen ander geloof dan een sterk geloof. Heeft iemand een zwak geloof, dan heeft hij een zwak geloof dat God zijn Vader is. Heeft iemand een sterk geloof, dan heeft hij meer overreding des harten dat God zijn Vader is. Maar beiden hebben dezelfde overreding, dezelfde overtuiging: God is mijn Vader in en om Christus. Waar dit niet wordt omhelsd, daar verliest men de gehele leer. Dit is een van de voornaamste pijlers van de christelijke religie. En daarom zou ik u willen toeroepen wat de apostel Paulus aan Timotheüs geschreven heeft: "Bewaar het pand u toebetrouwd" (1 Tim. 6:20). En ik doe dit vooral aan de jeugd. Jonge mensen, zet uw oren goed open, en laat uw hart niet gesloten, en tracht u zoveel mogelijk te herinneren van het onderwijs dat u in deze dingen geschonken is. Het zou kunnen zijn dat gij in latere jaren de betekenis van deze dingen beter begreep dan gij op het ogenblik doet, maar nochtans zeg ik: doe het, doe uw oren open en laat uw hart opmerkzaam zijn.

Wij naderen nu als vanzelf een gedeelte van de predikatie van vanmorgen,* en daarom bepalen wij u hierbij, terwijl wij sommige dingen eigenlijk eerst hadden moeten behandelen. Want, toehoorders, de zekerheid die iemand heeft van zijn genadestaat, de zekerheid, de overtuiging dat God onze Vader is, waar rust deze zekerheid nu op? Als u nadenkt, dan geeft u een juist antwoord, want in hetgeen ik gezegd heb, hebt u het antwoord al. Gij zegt: "Deze zekerheid rust op het Getuigenis". Juist, dat is het antwoord. De zekerheid dat God uw Vader is, rust dus niet op een bepaalde gestalte van uw hart, maar alleen op het Woord zoals dit tot u gekomen is in de hand van de Heilige Geest. En gij zoudt deze verborgenheid – nog eens, dat het Opperwezen uw Vader is – niet hebben geweten, als de Heere, de Heilige Geest, het Evangelie niet had verzegeld in uw hart.

En nu begrijpt gij waarom ik gezegd heb dat ik nu genaderd ben tot de dingen van vanmorgen. Ik heb vanmorgen gezegd dat de mens tot de zekerheid van zijn genadestaat besluit, óf omdat hij meent dat het in de Bijbel staat, zonder de verzegeling van het Schriftwoord in zijn hart, óf omdat hij zich herinnert dat zekere dingen in zijn leven gebeurd zijn, óf omdat hij bepaalde kenmerken in zich gewaarwordt, die hij kenmerken der genade noemt. Ik heb u gezegd dat dit onjuist is, dat op deze wijze nooit iemand tot de zekerheid des harten is gekomen. Hij kan het zich wel hebben opgedrongen, maar hij komt nooit tot de zekerheid des harten. Dat kunnen de beste kenmerken nog niet doen. De kenmerken zijn dikwijls niet goed, maar zelfs de beste kenmerken kunnen iemand er niet van overtuigen dat hij genade bezit.

* Predikatie over Handelingen 2:21, slechts gedeeltelijk opgeschreven en nog niet uitgegeven.

Het is het werk van de kenmerken niet om iemand daarvan te overtuigen. Het werk van de kenmerken is iemand te overtuigen dat zijn geloof goed is. Jakobus schreef: "Toon mij uw geloof uit uw werken, en ik zal u uit mijn werken mijn geloof tonen" (Jak. 2:18). Want hij had met mensen te doen die het altijd over het geloof hadden, maar niet over de vreze Gods en de liefde en de ijver en het beleid. Tot deze mensen zegt Jakobus dat zij hun geloof zouden kunnen tonen uit hun werken, en dat hij uit zijn werken zijn geloof zou tonen. Toehoorders, hiervoor zijn de kenmerken. Geloof is bijvoorbeeld door de liefde werkzaam. Dus een mens die God niet liefheeft, en zijn naaste, een vrek bijvoorbeeld, kan nooit genade hebben, volstrekt onmogelijk. Dus de kenmerken zijn er om de echtheid van het geloof aan den dag te brengen, en dan vooral voor de naaste.

Maar of iemand in de staat der genade is, dat kan hij nooit uit de kenmerken opmaken, want hij blijft altijd zitten met een vraag. Die wordt opgelost door het onmiddellijk getuigenis des Heiligen Geestes. Als ik spreek over een onmiddellijk getuigenis, dan wil ik daarmee niet zeggen dat de Heilige Geest het Woord niet zou gebruiken. Maar het is niet het getuigenis van het Woord, doch van de Heilige Geest; dit wil ik ermee zeggen. "Gij", en dan noemt de Heilige Geest uw naam, "gij hebt genade". God verzegelt in het hart een woord als dit: "Ik zal niet meer op u toornen, ik zal u niet meer schelden" (Jes. 54:9), dus de vergeving der zonden en het recht op het leven. En, toehoorders, dit is het verzegelend getuigenis des Heiligen Geestes waarvan in Efeze 1 (vs. 13) en 2 Korinthe 1 (vs. 22) gesproken wordt, zodat ieder begenadigde dit verzegelende getuigenis van de Heilige Geest bezit. Ieder begenadigde is, nadat hij geloofd heeft, verzegeld geworden door de Heilige Geest der belofte. U moet onderzoeken of uw hart dit begrijpt. U moet nooit trachten met uw verstand erin te komen, want dat helpt niet. U moet wel goed luisteren, en thuis lezen en onderzoeken en doorzoeken, en telkens weer. U moet veelvuldig de Heilige Schrift lezen, maar dan moet u niet denken dat het daardoor te begrijpen zou zijn. Het is alleen te begrijpen als men een kind is, een eenvoudige, gelijk blijkt uit de woorden van de Heere Jezus: "Ik dank U, Vader, dat Gij deze dingen voor de wijzen en de verstandigen verborgen hebt, en hebt dezelve den kinderkens geopenbaard. Ja, Vader, want also is geweest het welbehagen voor U" (Matth. 11:25-26).

Gij zult hieruit wel gemerkt hebben hoever wij in onze tijd van de ware leer verwijderd zijn, want deze dingen zijn totaal zoek. Toehoorders, dat zijn de gevolgen van het ophouden van het werk van de Heilige Geest, want deze dingen kunnen alleen worden verstaan door de inwoning en werking van de Heilige Geest. De studie is uitnemend en het ijverige onderzoek van het Woord wensen wij sterk aan te bevelen, maar wij moeten u zeggen dat u hierdoor tot de kennis van deze dingen niet komen kunt. Dat is alleen door het werk van de Heilige Geest. Daar moet u zich praktisch naar richten. Stelt u belang in het heil van uw onsterfelijke ziel, dan moet u de dagen niet doorbrengen met angstvallig de kenmerken na te gaan, maar u moet de rechte

weg gaan, die zeer kort is: heeft de Geest getuigd met mijn geest dat God mijn Vader is? Iedere gelovige heeft een tijd gehad waarin de Heilige Geest dit gewerkt heeft. Het onderzoek van de kenmerken is ook goed, maar dat is alleen om te zien of uw geloof echt is, en om te zien of u misschien niet van het geloof vervallen zijt.

En hieruit volgt nog iets. Als het alleen afhangt van de vraag of de Geest getuigt met onze geest dat God onze Vader is, dan staan of vallen wij onze eigen heer (Rom. 14:4). Wij moeten ons dan niet beroepen op het getuigenis van een ander aangaande onze staat. En dan moeten wij ons niet laten verschrikken wanneer een ander meent dat wij ons vergist hebben. Want het gaat hier als met de dingen van het tijdelijke leven. Als ik voor een winkel sta, dan hoor ik wel eens graag het oordeel van een ander. En ik heb er een hekel aan wanneer iemand direct zegt: "Ik weet het niet". Ik hoor zeer graag het oordeel van anderen in betrekking tot tijdelijke zaken. Maar daarom volg ik het oordeel van een ander nog niet op. Ik neem het in overweging als het de moeite waard is in overweging genomen te worden. Maar ik volg het nog niet op, of het moet mijn eigen oordeel geworden zijn. Zo is het ook met deze dingen. Het is goed te luisteren als een ander het heeft over de geestelijke dingen, als zij de moeite waard zijn om naar te luisteren. Hij moet er verstand van hebben, anders kan hij er toch niets van zeggen dat de moeite waard is. Maar, toehoorders, al hoort u nu graag een ander spreken over de geestelijke dingen, daarom moet u deze dingen maar zo niet van hem aannemen. Maar u overweegt ze, en ten slotte keert u weer tot uzelf terug, en u vraagt u eens af wat ik u gezegd heb: heeft de Heilige Geest met mijn geest getuigd, of doet de Heilige Geest dit nog? En de kenmerken zijn om de geloofswandel, het geloofsleven te toetsen en te onderzoeken.

Ik hoop dat ik duidelijk geweest ben. Het zou mij spijten als ik het niet was geweest. Mijn bedoeling is om u te onderwijzen als ik over de catechismus spreek, en te wijzen op de enige paden die goed zijn. Doe er door de genade winst mee. En als u het getuigenis des Geestes met uw geest hebt dat u een begenadigd mens zijt, ga vooruit en vervolg uw weg, God aanhangende en volgende door het bezaaide en onbezaaide. Laat u door niets en niemand te zeer verschrikken, maar doe zoals in de 37e Psalm staat: "Houd in uw weg het oog op God gericht. Vertrouw op Hem, en d' uitkomst zal niet falen" (Ps. 37: 3 ber.). En als u het getuigenis des Geestes met uw geest nooit hebt genoten, en ook nu niet geniet, ga dan niet voort met het onderzoek van de kenmerken, maar doe wat onmiddellijk het getuigenis in u doet: "Geloof in den Heere Jezus Christus" (Hand. 16:31), want dit geloof heeft het getuigenis in zichzelf.

Amen.

Gebed:

De weg der gehoorzaamheid is de enige weg, Heere. Dat hebt Gij dikwijls bekendgemaakt. Doe ook ons deze weg gaan. Gij hebt gezegd: "Gehoorzamen is beter dan offerande, en opmerken dan het vette der rammen". Gij komt tot ons, en

getuigt van ons. Doe ons wat Gij van ons getuigt voor zeker houden. Gij getuigt ook van Uzelf, en zegt: "Zo waarachtig als Ik leef, zo Ik lust heb in de dood des goddelozen, maar daarin heb Ik lust, dat de goddeloze zich bekere en leve". Doe ons dit getuigenis voor zeker houden, en laat ons onze steun in leven en in sterven zo alleen hebben in Uw Woord, zoals dit verzegeld werd in ons hart. Zegen de prediking. Vergeef het zondige erin, en gebruik, voorzover het te gebruiken is, om U te verhogen en de mensen gelukkig te maken. Leid ons niet in verzoeking. Doe ons gaan op de weg des eeuwigen levens, en doe ons in dit gaan volharden.

Amen.

Gedeelte van een preek van Thomas Boston over Psalm 110:3a: "Uw volk zal zeer gewillig zijn op den dag Uwer heirkracht"

Wij zullen spreken over de gewilligheid van de ziel die zich aan Christus onderwerpt.

"Uw volk zal zeer gewillig zijn".

1. Welk een wonderlijke verandering is dat! Dezelfde ziel die tevoren onwillig was, is nu gewillig. Wat is de oorzaak van deze verandering? Zij maken zichzelf niet gewillig, maar zij worden gewillig gemaakt. De Heere verandert hun wil, neemt de kwade eigenschappen van hun wil weg en geeft nieuwe eigenschappen. "Ik zal u een nieuw hart geven, en zal een nieuwen geest geven in het binnenste van u; en Ik zal het stenen hart uit uw vlees wegnemen, en zal u een vlezen hart geven" (Ez. 36:26).

Zo bepaalt de macht van God hun wil op een onfeilbare wijze. Ze volgen niet blindelings, maar ze krijgen te zien hoe hun keuze op redelijke gronden moet worden bepaald. Want God handelt met hen in elke stap als met redelijke schepselen door hun een bijzondere verlichting te geven waardoor zij weten hoe zij moeten voortgaan.

Wij zullen u dat in bijzonderheden voorstellen door u aan te tonen wat zij onder Goddelijke bearbeiding gewillig zijn te doen, en hoe deze gewilligheid in elke stap te voorschijn komt.

Zij worden gewillig gemaakt om afscheid te nemen van de zonde. Efraïm zal zeggen: "Wat heb ik meer met de afgoden te doen?" Zij waren nooit méér gewillig de zoete bete te verslinden dan zij nu gewillig zijn er afscheid van te nemen. Hun hart was vastgelijmd aan hun afgoden, maar nu, in de dag van Gods heirkracht, smelt de lijm, en de ziel wordt gewillig er afscheid van te nemen, en zij vervloeken de dag waarop zij kennis met hen gemaakt hebben. De ziel die de zonde vasthield en weigerde ze los te laten, zou een wereld willen geven om eraf te raken. Nooit was iemand

die een beker vergif gedronken had, meer gewillig het uit te spuwen, dan zulk een ziel nu wenst van de zonde te scheiden.

Nu, vanwaar komt deze wonderlijke omkeer? De oorzaak is dat de mens gewillig gemaakt wordt. In die mens moet noodzakelijk een kracht werken waardoor hij boven alle dingen een afkeer krijgt van hetgeen hij eertijds boven alle dingen liefhad. Dit is duidelijk wanneer gij overweegt dat de mens aan zijn afgoden vastgehecht is en onbekwaam er zich van af te wenden. "Zal ook een Moorman zijn huid veranderen? Of een luipaard zijn vlekken? Zo zult gijlieden ook kunnen goed doen, die geleerd zijt kwaad te doen" (Jer. 13:23). De zonde was eertijds zó in zijn hart geworteld dat geen bedreigingen of beloften hem ervan konden scheiden. Het moet voorzeker een sterke wind zijn die de rotsen scheurt of de sterke cederen ter aarde werpt. Sedert hij gewillig is gemaakt om van de zonde te scheiden, heeft hij ongetwijfeld iets gezien en gevoeld wat hij eertijds niet zag of voelde.

Hij heeft een onrust der consciëntie gevoeld, die oprees uit de schuld zijner zonde. De zonde is hem hinderlijk geworden en is begonnen met hem te verontrusten en te kwellen. Hij is geworden gelijk de hoorders van Petrus die verslagen werden in hun hart. Hoe zou de verslagenheid bemerkt worden, indien de ziel, om zo te spreken, niet opengescheurd was. Deze onrust is hem ondraaglijk geworden. Wie kan een verslagen geest opheffen? (Spr. 18:14). O, hij is zeer benauwd geweest, want waarom zou hij het anders openbaren?

Hij heeft ook iets in God gezien wat hij nooit tevoren zag. De mens zou nooit gewillig zijn afscheid te nemen van de zonden, indien hij geen gelukzaligheid had gezien in de genieting van God, en niet had gezien dat zonde hem van die God scheidt, en hem eeuwig van Hem zal scheiden zo hij in de zonde volhardt. Doch de ziel ziet zichzelf verloren en verwoest buiten God, en hij is ervan verzekerd dat hij daarom onder Gods wraak en vloek ligt, en dat hij niet bekwaam zal zijn in het eeuwige vuur te verkeren of in verslindende vlammen te wonen.

2. Zij worden gewillig gemaakt uit zichzelf uit te gaan, om ontslagen te worden van hun eerste man, de Wet. Zij worden gewillig gemaakt om alle vertrouwen in hun krachten en plichten te verliezen. Zij worden gewillig om arm en ledig tot Christus te komen met niet anders dan hun ellende, om zich daarop bij Hem aan te bevelen. Hun taal is: "Om Uws Naams wil, HEERE, zo vergeef mijn ongerechtigheid, want die is groot" (Ps. 25:11).

Nu, hier moet zeker kracht zijn. Van nature spreken wij als de spinnekop, en een ieder zegt: ik ben alleen aan mijzelf dank verschuldigd. Het Werkverbond is in onze natuur ingeworteld. Werk en verdien, doe en leef, is het beginsel van al Adams nageslacht. Zij zijn geboren kooplieden en zij schamen zich te bedelen. Hoewel hun voorraad verdwenen is, willen zij liever een klein handeltje drijven dan helemaal niets.

Uit onze eigen gerechtigheid uit te gaan, is een dood. Daarom zegt Paulus: "Zo dan, mijn broeders, gij zijt ook der Wet gedood door het lichaam van Christus, opdat

gij zoudt worden eens Anderen, namelijk Desgenen Die van de doden opgewekt is, opdat wij Gode vruchten dragen zouden" (Rom. 7:4).

Zal de spinnekop haar eigen web wegvagen, hetwelk zij uit haar eigen ingewanden gesponnen heeft? Zal een moeder de vrucht van haar eigen schoot wegwerpen, of zal een liefhebbende vrouw zichzelf ter dood brengen om vrij te zijn van haar man?

Wij moeten aan de Wet als Verbond gedood worden, en daarom zal de ziel die gewillig gemaakt wordt, zien dat haar beste werken de gunst van God niet kunnen verdienen. "Doch wij allen zijn als een onreine, en al onze gerechtigheden zijn als een wegwerpelijk kleed" (Jes. 64:6). Zij zien de ledigheid en de waardeloosheid van alles wat zij doen. Daarom kunnen zij niet anders dan zichzelf verfoeien, zowel wegens hun zonden als wegens hun plichten.

Zij gevoelen een volstrekte noodzaak om de Heere Jezus Christus en Zijn gerechtigheid te bezitten. Zij gevoelen zich ziek, en daarom hebben zij een Medicijnmeester nodig. Zij gevoelen zich naakt en weten dat hun vijgenbladeren hen niet kunnen bedekken. En daarom moet God hun een kleed verschaffen, ja een wit kleed, opdat zij bekleed mogen worden.

De ontdekte zondaar ziet dat hij vanbinnen en vanbuiten niets heeft om zich bij Christus aan te bevelen. Velen bederven alles door te menen dat zij iets bezitten dat Christus zal verplichten hun zaak voor Zijn rekening te nemen, zoals hun tranen, gebeden, berouw of werken van liefdadigheid. Doch de ziel die waarlijk gewillig is gemaakt, pleit als David in Psalm 25:11: "Om Uws Naams wil, HEERE, zo vergeef mijn ongerechtigheid, want die is groot". Hij komt zoals hij uitgenodigd wordt, zonder geld, om het water des levens te nemen om niet, opdat het hem niet verga als Simon Magus (of: Simon de tovenaer), tot wie gezegd werd: "Uw geld zij met u ten verderve, omdat gij gemeend hebt dat de gave Gods door geld verkregen wordt" (Hand. 8:20).

Hij ziet bovendien dat God en Christus hem geen onrecht zouden doen indien hij niet aangenomen werd, maar verloren zou gaan. Hij zegt met de hoofdman: "Ik ben niet waardig dat Gij onder mijn dak zoudt inkomen" (Matth. 8:8). Wat er ook van hem worden mag, hij wil God rechtvaardigen. Zo zal de ziel, wanneer zij teleurstellingen ontmoet, zichzelf de schuld daarvan geven. Zij zal bij elke weigering zeggen: "Heere, Uw oordelen zijn waarachtig en rechtvaardig" (Openb. 16:7).

3. Zij worden gewillig gemaakt om Christus als hun Zaligmaker aan te nemen en op Zijn gerechtigheid te vertrouwen. God nodigt ons in het Evangelie uit tot een geestelijk huwelijk tussen Zijn Zoon en zondaren. De meeste mensen weigeren het aanbod, maar de gewillige ziel stemt van ganser harte in met de koop, en kiest Christus vóór alles, in plaats van alles en boven alles. Zij neemt Hem aan als haar Man zoals de gevangene vrouw met de overwinnaar trouwt. De ziel waagt weltevreden haar zaligheid op deze grond, om voor God te verschijnen in het kleed van Zijn gerechtigheid, om leven te zoeken in Zijn dood en genezing alleen in Zijn wonden.

Nu, er moet een kracht zijn om de ziel aldus gewillig te maken. Ieder natuurlijk

mens is een vijand van Christus, en daarom zal de ziel niet komen zolang ze een uitvlucht kan vinden. Er moet een trekkende kracht zijn, ja, zulk een kracht als in Christus werkte toen God door Zijn almachtige kracht Hem uit de dood opwekte.

Wanneer de ziel aldus gewillig gemaakt is, kan het niet anders of zij heeft een alles overtreffende uitnemendheid in de Heere Jezus Christus gezien. Zij heeft Hem gezien als de parel van grote waarde. Tevoren kende zij Hem niet, en daarom zei ze tot de christenen: "Wat is uw Liefste meer dan een andere liefste?" (Hoogl. 5:9). Doch nu ziet zij voorzeker een schoonheid in Hem die haar hart gevangen neemt en oorzaak is dat haar ziel Hem liefheeft. De sluier is weggenomen en het deksel is van hun aangezicht afgenomen en hun ogen zien de Koning in Zijn schoonheid, een schoonheid die hun ogen verrukt, daar ze alle geschapen heerlijkheid verduistert, gelijk de opgaande zon de sterren doet verbleken.

Zij hebben ook ontvangen een bevredigend inzicht en een ontdekking van de onveranderlijkheid der zaligheid door een gekruiste Zaligmaker, daar anders hun ziel er niet in zou kunnen berusten. De verborgenheid van Christus is een dwaasheid voor de natuurlijke mens wanneer hij nabijkomt om erop te zien. Maar de gewillig gemaakte ziel ontvangt een andere soort van ontdekking van Hem, en wel zulk een die haar doet voornemen niet anders te willen weten dan Jezus Christus en Die gekruist (1 Kor. 2:2). Gij weet hoe de wereld oordeelt over de verborgenheid van de gekruiste Christus. Hij was voor de Joden een ergernis en voor de Grieken een dwaasheid (1 Kor. 1:23). En dat is heden nog waar. Zalig is echter hij die aan Christus niet geërgerd wordt (Matth. 11:6).

Er waren twee dingen die de wereld deden struikelen ten opzichte van de weg van het Evangelie der zaligheid.

In de eerste plaats bracht een veronderstelde ongenoegzaamheid van de Goddelijke volmaaktheden een ban over de Joden, de socinianen en anderen. De heidenen struikelden over de ongenoegzaamheid die zij veronderstelden in het Evangelie te zijn om mensen te redden. Het leven te verwachten van een gekruisigde werd door hen beschouwd als een meest grove ongerijmdheid. Alle natuurlijke mensen verkeren in dit opzicht nog in duisternis, en daarom verwerpen zij Hem. Daarom besluit ik dat de mens die gewillig gemaakt is, een inzicht heeft ontvangen in de gepastheid van Christus om de Goddelijke volmaaktheden te bevredigen. Die mensen hebben een inzicht verkregen in "de menigvuldige wijsheid Gods" (Ef. 3:10).

In de tweede plaats zullen mensen die geen zorg voor hun ziel dragen, haar wagen op iets waarvan zij zelf niet weten wat het is. Maar iemand die in ernst is omtrent zijn zaligheid, zal nooit zijn ziel wagen op een grond die tot dat einde niet van God gegeven is. De mens die ziet dat hij te doen heeft met een God Die wijs, rechtvaardig en almachtig is, zowel als barmhartig, zal zijn ziel niet wagen op een werk dat niet voldoet aan de wijsheid, rechtvaardigheid en almacht van God. Hij kan daarop niet vertrouwen, zomin als iemand in zee wil steken op een schip dat niet zeewaardig is. Maar

voor dezulken is Christus alleen "de Kracht Gods en de Wijsheid Gods" (1 Kor. 1:24).

Wie gewillig gemaakt is, heeft een gezicht op Christus ontvangen als gepast in zijn persoonlijk geval. Mensen die de waarde van hun ziel kennen, zullen niet op goed geluk een middel gebruiken tot redding van hun ziel, opdat het niet bevonden worde vergif te zijn in plaats van medicijn. Daarom, wanneer de ziel in de dag der benauwdheid uitziet naar troost, en in de wereld slechts nietige vertroosters ontmoet, zo komt ze tot Christus, Die Zichzelf aan die ziel ontdekt. Wanneer dan de ziel Zijn gepastheid ziet, besluit zij zich op Hem te wagen als zijnde Een Die machtig is zalig te maken, en in alle opzichten bekwaam om in haar noden te voorzien.

4. De ziel wordt gewillig gemaakt het juk van Christus' geboden op zich te nemen. Haar taal is: "Heere, wat wilt Gij, dat ik doen zal?" (Hand. 9:6). De ziel ontvloten zijnde aan de vurige wet op Sinaï, wil gaarne in Sion zijn en daar dezelfde geboden ontvangen. Hij is gewillig om te bukken en Christus' last op zich te nemen, en hij is droevig omdat hij Zijn juk niet beter kan dragen. De oren die tevoren gesloten waren, zijn nu geopend. Hij zegt: "Spreek HEERE, want Uw knecht hoort" (1 Sam. 3:9).

Er moet hier een overwinnende kracht zijn, want wat kan anders de ijzeren zenuwen in hun nek breken, en de os temmen die niet aan het juk gewend is? De wilde ezel kon nooit eerder getemd worden dan toen Gods kracht werkte. Hieruit blijkt dat de gewillige ziel een schoonheid ziet in heiligheid, een rechtvaardigheid in de geboden Gods en een verfoeilijkheid in de zonde. Hij acht alle voorschriften van God betreffende alle dingen recht te zijn, en hij haat alle valse pad. Indien de zonde even zoet is als vroeger, indien zij geen schoonheid zien in heiligheid, zo behoren zij zeker niet tot het zeer gewillige volk. Het zal hen niet baten te beweren dat zij de kracht Gods gevoelen, tenzij zij leesbare brieven zijn dat God mensen gewillig maakt zonder aanzien des persoons.

5. De ziel wordt gewillig gemaakt om Christus' kruis te dragen, Hem in Zijn wegen te volgen door vuur en water. Hij stelt alles wat hij heeft ten dienste van Christus: huizen en landen, betrekkingen en zelfs zijn leven. De glimlachen van de wereld kunnen hem niet verleiden, en de bedreigingen van de wereld kunnen hem niet afdrijven. Wanneer Christus veracht en verworpen wordt door mensen, zal de gewillig gemaakte ziel hem toch belijden.

Nu, hier moet noodzakelijk een sterke kracht zijn om een mens zo gewillig te maken, niet alleen om te lijden, maar om te lijden voor Zijn Naam en heerlijkheid, en om Zijn banier in de wereld omhoog te houden, liever voor Hem te lijden dan tegen Hem te zondigen. "Want u is uit genade gegeven in de zaak van Christus, niet alleen in Hem te geloven, maar ook voor Hem te lijden" (Filipp. 1:29). Daarom is de zonde bitterder voor de gewillige ziel dan de dood en dan alle lijden waaraan zij blootgesteld kan worden. Nu, wanneer beide aan hen voorgelegd worden, en zij het lijden verkiezen, dan is dat een bewijs dat de zonde hun allermeest bitter is. Hier zult gij in een tijd van beproeving de ondergang zien van vele belijders, want de zonde was voor hen

nooit bitter. Daarom bereidt de Heere Zijn volk voor op lijden door hen de bitterheid van de zonde te laten gevoelen.

Daarentegen, Christus is zoeter voor de gewillige ziel dan al de vermaken en voordelen van de wereld, want anders konden zij niet gewillig zijn die alle te verzaken om Christus' wil. Helaas, velen vonden nooit zoveel zoetheid in Christus als in een begeerlijkheid. Daarom laten zij Hem gaan en keren weer terug tot hun begeerlijkheden. Sommigen ontvangen een half gezicht op Christus' dierbaarheid, en vandaar een halve gewilligheid. Doch de wereld en haar begeerlijkheden blijven voor hen zoeter dan Christus, en daarom verlaten zij Hem wenende gelijk Orpa.

6. De gewillige ziel is gewillig om naar Christus te gaan en bij Hem te zijn in Zijns Vaders huis. Ik zeg niet dat zij allen volkomen gewillig zijn om te sterven. Misschien hebben zij gebrek van verzekering van een veilige overtocht naar de hemel. Maar ik wil dit zeggen: indien Christus hen zou willen wegnemen naar Zijns Vaders huis, dan zouden zij gaarne vaarwel zeggen tot alles wat beneden is, en met Hem gaan.

Er moet een almachtige kracht zijn om iemand te overreden om eeuwige gemeenschap met God in de hemel te begeren. "Dankende den Vader, Die ons bekwaam gemaakt heeft om deel te hebben in de erve der heiligen in het licht" (Kol. 1:12). Daaruit blijkt dat de gewillige ziel een alles overtreffende liefde tot Christus heeft, en een verlangen tot gemeenschap met Hem. Ja, zulk een gemeenschap die nooit bewolkt of onderbroken zal worden. Zij zijn ongewillig dat te missen en hun ziel verlangt ernaar.

Gebed van Johannes Calvijn

Geef, almachtige God, aangezien Uw Kerk heden ten dage door zoveel ellende benauwd wordt, dat wij leren niet alleen onze ogen en handen, maar ook ons hart tot U op te heffen, en dat we zo aan U vastkleven, dat we alleen van U heil verwachten; en dat, hoewel op aarde de wanhoop ons overweldigt, toch de hoop op Uw goedertierenheid ons vanuit de hemel altijd toeschittert; en dat we, steunend op de Middelaar die Gij ons gegeven hebt, niet aarzelen voortdurend U aan te roepen, totdat we metterdaad zullen ondervinden dat onze gebeden niet tevergeefs waren, als Gij in ontferming Uw hand over Uw Kerk uitstrekt en Ge ons stof tot vreugde verschaft, en onze droefenis in blijdschap verandert, door Christus, onze Heere.

Amen.